

SHEMA ŠOLSKEGA SADJA

Nosilec ukrepa:

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport ter Ministrstvom za zdravje

Izvajalec ukrepa:

Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

Skrb za uravnoteženo prehrano je osnovno vodilo, zdrav življenjski slog pa najpomembnejši cilj ukrepa Shema šolskega sadja.

Sadje in zelenjava predstavljata pomembno skupino živil v uravnoteženem jedilniku vsakega posameznika, zato se je tudi naša šola prijavila v Shemo šolskega sadja, ki je ukrep skupne kmetijske politike Evropske unije v sektorju sadja in zelenjave.

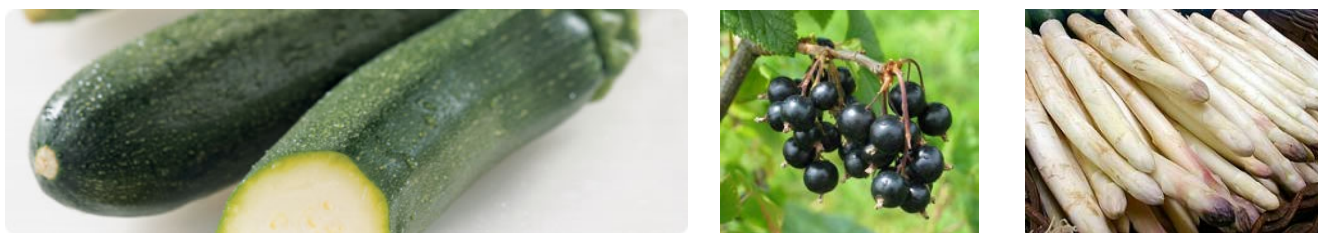
Znano je, da prebivalci Slovenije v dnevni prehrani ne zaužijemo priporočenih količin sadja in zelenjave, kar pogosto vpliva kot dodaten dejavnik pri pojavu številnih kroničnih obolenj in prezgodnje smrti. Tako sadje kot zelenjava v svoji sestavi vključujeta visok delež vode, prehranske vlaknine in drugih zaščitnih snovi (antioksidanti, vitamini in minerali), ki pomembno vplivajo na zdravje. Pri izvajanju tega ukrepa bomo upoštevali Smernice zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, ki jih je pripravilo Ministrstvo za zdravje v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo. Sadje in zelenjavo bomo izbirali in nabavljali predvsem pri lokalnih pridelovalcih, ki prideluje hrano na naravi, človeku in okolju prijazne načine. Študije namreč kažejo, da lokalno pridelano sadje in zelenjava vsebuje večje količine hranilnih snovi v primerjavi z živili, ki so bila skladiščena in transportirana daljši čas. Pri živilih, ki so bila transportirana daljši čas, se bistveno zmanjša njihova hranilna in biološka vrednost ter kakovost.

Namen Sheme šolskega sadja (SŠS) je ustaviti trend zmanjševanja porabe sadja in zelenjave ter hkrati omejiti naraščanje pojavnosti prekomerne telesne teže in debelosti pri otrocih. Slednja namreč povečuje tveganje za nastanek številnih bolezni sodobnega časa (sladkorna bolezen tipa 2, srčno-žilne bolezni, rak, osteoporoza, itd).

Evropska komisija je po obsežni študiji ugotovila, da je Shema šolskega sadja eden od ukrepov, ki bi lahko dolgoročno pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja. V ta namen je Evropska unija državam članicam namenila določeno finančno pomoč za brezplačno razdeljevanje svežega sadja in zelenjave učencem, pri čemer je dala velik poudarek pomembnosti vključevanja spremljajočih izobraževalnih in promocijskih aktivnosti.

Republika Slovenija se je odločila, da bo ukrep Shema šolskega sadja uvedla že v prvem letu (2009/2010).

Prispevek Republike Slovenije in Evropske unije sta v razmerju 1:3, Republika Slovenija prispeva 25%, Evropska unija pa 75% sredstev. Vlada je v ta namen sprejela Uredbo o ureditvi trga s svežim sadjem in zelenjavo (Uradni list RS, št. 65/2009), na osnovi katere so bila narejena navodila za šole. Osnovna šola se za vsako šolsko leto posebej prijavi v shemo. Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja ji dodeli oziroma odobri predvideno višino pomoči za tekoče šolsko leto. Pomoč je predvidena za povrnitev stroškov dodatno nabavljenega sadja in zelenjave za učence od 1. do 9. razreda, ki so vpisani v tekočem šolskem letu. Največja pomoč na učenca za eno šolsko leto znaša 6€ Razdeljevati se sme le sveže sadje in zelenjava ter predelana zelenjava tistih vrst, ki so naštet:

Sadje: lešniki, orehi, fige, mandarine, grozdje, melone, lubenice, jabolka, hruške, marelice, češnje in višnje, breskve in nektarine, slive, kaki, kivi, jagode, maline, borovnice, črni ribez, rdeči ribez

Zelenjava: paradižnik, zelje, kolerabica, cvetača, korenje, rdeča redkvice, zelena (stebelna), repa, redkev, kumare, komarček, šparglji, paprika, bučke

Izdelki iz predelane zelenjave: kislo zelje, kislina repa

Šole vlagajo zahteve za povrnitev stroškov trikrat na leto, agencija pa sredstva izplača glede na dejansko število vpisanih učencev in glede na dejansko razdeljeno količino sadja in zelenjave. Agencija pred izplačilom izvaja pregled na šolah, kjer se pregleda knjigovodstvo šole, iz katerega mora biti razvidno namensko razdeljevanje sadja in zelenjave.

V okviru ukrepa Shema šolskega sadja bomo izvajali tudi vrednotenje, s katerim bomo ugotavljali učinke razdeljevanja sadja in zelenjave na zdravje. Rezultate vrednotenja bomo uporabili kot osnovo za izboljševanje ukrepa v prihodnjih letih. Vrednotenje Sheme šolskega sadja bo izvajal Inštitut Republike Slovenije za varovanje zdravja.

po Navodilih osnovnim šolam
za izvajanje Sheme šolskega sadja
povzel organizator prehrane
Matej Pangerl